AÑA 11

6

AUGUSTUS 1980

skol & komunidat

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA SIMAR

Voorplaat:

Met gemengde gevoelens het nieuwe schooljaar in

redaktie: j. j. coutinho, r. r. kelly, a vrolijk, m. winklaar, m. guda, w. richardson en v. wever - *redaktie-adres:* kantoor simar, sabana blanco 36 - *bank:* a.b.n., banknr. v. 31.47.886 - *layout en fotografie:* r. de graaff - *drukker:* v.a.d. - *abonnementen:* ned. antillen naf. 19,— per jaar, nederland naf. 19,— per jaar (zeepost), luchtpost naf. 32,— per jaar, overige landen naf. 20,— per jaar.
simar, sindikato di maestronan di aruba, sabana blanco 36, p.o.b. 582, oranjestad, tel. 24219 - *bestuur:* madonna stephens, voorzitter, carla kelkboom, sekretaris, henk weustink, penningmeester, veronica paul, 2e sekretaris, mercedes van der hans-orman, 2e penningmeester.
sekretaresse kantoor: mevr. f. alexander - *vergaderplaats:* sabana blanco 36, tel. 24219, simarleden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen - *banken:* banco barclays antiliano v-224-1, algemene bank nederland 31.47.886, *nieuwe leden:* kunnen iedere dag opgegeven worden op het kantoor, sabana blanco 36

skol

aña 11 - no. 6 - augustus 1980

Remi Zaandam vs maestronan di skol

Despues ku Remi Zaandam (kende porfin e ultimo temponan aki a haya e chens tan anhelá di uza e titulo di gezaghebber interino) a purba start un pelea ku FTA i su presidente, for di kual pelea el a wordu karga for di ring pa medio di un knock-out fulminante (vlaadam!) el a disidi di hasi esaki kontra Simar i su miembronan tambe.
Den un di su tantisimo aparishonnan na televishon, en buska di fama, e biaha aki dilanti di un pisina ku poko mucha dunando un "show" dia 1 aug. el a haya ta bon pa habri laga basha riba e maestronan. El a pidi Simar pa pidi su miembronan koperashon pa haya lider pa e plan vakashonal di IDEFRE i ningun maestro no a aparese. E ta kompronde ku e maestronan ta prefera di tuma fakansi pa deskansa i keiro (na un manera sarkástiko bisá) en bes di dedika nan tempo liber na nos hubentut.
Ya ku ta Remi Zaandam cum suis mes a start e kandela laga nos ban chék un rato kiko IDEFRE ta hasi of hasiendo i kon e ta wordu hasi. I tambe si ta berdat ku e maestronan no ta hasi nada den nan tempo liber pa nos hubentut.
Pa kuminsa ku e ultimo. Promé ku Idefre of Sportburea tabata eksisti més ya un plan vakashonal tabata wordu organisá kada aña pa e Stichting Kindervakantie Aruba, esta SKA.
E Stichting aki ya pa 16 aña kaba, tur fakansi grandi ta organisa kampamentonan pa nos hubentut di e famianan mas pober of di menos rekurso.
I ta kendenan ta esnan ku ta dedika nan fakansi na e hubentut di Aruba ya pa 16 aña kaba?
Eksaktamente un grupo di maestro i maestra di skol ku *desinteresadamente (!)* ta hasi esaki, simplemente pa amor pa nos hubentut.
Pero ningun hende no ta tende di esaki pasobra nan no ta bai televishon bai buska fama, nan no ta bai pronk ku nan trabou.
Nan ta hasié pa e hubentut i no pa e fama manera ta e kaso serka Zaandam cum suis.
Resientemente nos por a tende algo di SKA dia ku nan a haya nan "edifisio" nobo konstrui ku plaka di E.E.G. (no di gobierno) na Seru Pita (lesa Skol i Kom. nr. 3, 1980).
Esaki ta un rekonosimiento for di eksterior pa e trabou inmenso ku ta wordu hasí dor di e maestronan(maestranan) di skol aki sin ningun interes, i ainda sr. Zaandam ta tribi un bisa ku maestronan ta prefera di sinta hasi nada en bes di yuda nos hubentut?
Ademas di esaki den nan tempo liber kuanto maestro i maestra di skol no ta dedika masha hopi tempo na "jeugdwerk" of trahando den direktiva of komishonnan di sentronan di bario?
E hendenan aki no tin nos hubentut na pecho manera sr. Zaandam ta pretende?
I ora sr. Zaandam ta bin pronk dilanti di televishon komo diputado di deporte entregando kopa na ganadornan di un of otro evenemento organisá pa schoolsportkommissie den kuadro di e asina yamá enkuentronan interskolar: Ta ken a train e muchanan, ken a transporta, hiba i trese e muchanan pa hunga etc. no ta e maestronan di skol?
No ta den nan tempo liber mayoria di e maestronan aki a hasi esaki pa despues sr. Zaandam mes bin uza esaki pa koi fama tirando speechnan dilanti televishon? Ora bo drenta politika pa motibo di frustashon pasobra nan no a nombra bo komisario di polis, frustrá bo ta keda, i bo ta keda mira spirito tur kaminda. →

Plan Vakashonal di IDEFRE: ehekutá door di maestronan den nan hora liber?

skol i komunidat

sindikato di maestronan di aruba

Pakiko sr. Zaandam tin algun sindikato riba su higra? Pasobra despues di un reunion ku B.C. e sindikatonan aki a saka un komunikado mustrando e falta di interes di su parti pa papia ku sindikatonan. Desde e dia ei Zaandam no por haya holo di sindikato i ki chens ku e haya e ta uza pa ataka nan.
Lastimamente ku e ta hasi esaki na un manera amateuristiko, manera mucha baldadi, i su atake ta termina tur ora den ridikulisashon di su propio persona.
Nos kier a konseha Zaandam pa purba hasi su trabou komo diputado mas bon posibel, stop di buska kualkier oportunidat ku ta posibel pa sali den korant of televishon, pasobra el a kuminsa fada hende i lo mas importante, purba kita e militarismo ku e tin bou su kuero. Ta den kuerpo polisial ora bo duna un orden esnan ku tin rango mas abou *mester* kumpli kune, maske nan ta kontra.
Den nos mundo sivil no, sr. Zaandam, aki ningun ordu no ta wordu sigi sin mas: ta fastioso pa Zaandam pero asina ta!
Pesei sindikatonan tei, pa pone preshon riba hendenan ku ta kere ku nan por bin aktua manera Somoza i Pinochet. Nos no ta den un politiestaat, nos ta bibando ainda den un rechtsstaat i den e sistema aki personanan ku mentalidat di sr. Zaandam no ta pas komo mandatario!

SKA-edifisio na Seru Pita.

Plan Vakashonal: Interkambio Venezuela-Aruba

Nos a tene un kombersashon ku varios hoben ku a bishita Venezuela den kuadro di interkambio di hobennan entre Venezuela i Aruba. Nan no tabatin nada mas ku elogio pa e dianan ku nan a pasa aya. Tur dia tabatin aktividatnan organisa pa nan i tur dia busnan tabata buskanan pa keiro. Nan a konta nos ku nan a wordu parti den tres grupo i kada un a bai un parti diferente di Venezuela.

Tur dia nan tabata kome hunto den nan grupo den restorantnan i nan a gosa esaki masha (kier men ku na e kasnan kaminda e muchanan a keda e hendenan mes no tabata tin ningun molestar of gasto ku nan komo ku e organisadornan tabata zorg pa tur kos). E muchanan tabata hopi entusiasma i nan a haya lastima dia ku nan mester a bolbe komo ku nan tabatin gana di keda algun dia mas.

Un di nan en kambio a konta nos ku bolbiendo bek Aruba el a haya masha berguensa. El a konta ku na su kas tambe nan a tuma dos mucha Venesolano i ku el a haya masha berguensa mirando e bon trato ku nan a haya na Venezuela kompara ku loke e muchanan Venezolano a haya aki. El a bisa ku niun dia so e muchanan aki a wordu buska dor di e organisadornan i ku ta su tata mester a hiba e muchanan bai keiro. E otronan meskos! Despues den notisero di dia 7 di aug. nos ta tende ku e di dos grupo di mucha ku a yega for di Venezuela a pasa masha trabou pa haya lugá komo ku e hendenan ku a tuma mucha e. promé rondu no kier a tuma mas pasobra nan tabata disgusta ku e sistema ku e kos ta organisa. Esaki si nos no a tende e deputadonan bin gaba ku ne na t.v.
Falta di bus no por tin: Arubus tei i na DOW tin un fila di bus ta para mayoria di dia por nada. Si asta un mucha di 15 aña ta haya berguensa pa e mal trato ku e muchanan di Venezuela a haya, kiko ta esnan ku a organisé mester sinti?

E suseso aki ta un berguensa pa henter e pueblo di Aruba ku ta konosi pa su hospitalidat i kordialidat. Si nos no ta kiboka e organisashon di e interkambio aki tabata den man di un komishon bou presidensia di Atan Lee.

Kiko e profeshonalnan aki a hasi pa e muchanan aki; lo minimo podisé? Un kos ta sigur ku e falta ta sinta na e komishon i na gobierno pasobra ta nan a organisé i ta nan kulpa awor ku e nomber di Aruba ta wordu daña.

Aruba Bus Company.

Skol di Ayo

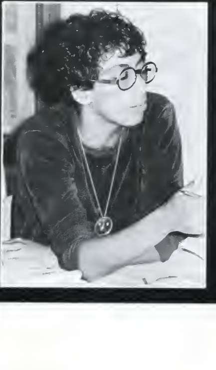

E skol a habri. Despues di hopi kritika tog gobierno a sigi ku e proyekto di skol di Ayo. Manera nos a mira esaki ta e skol mas bunita di Aruba, kisas Antias. Pero un skol no ta skol sin e tin mucha pa bin na dje. E skol di Ayo a habri ku 4 klas. Si skol di Ayo tabata un nesesidat asina grandi manera gobierno a pretende, awor aki e skol lo tabata yen-yen. Pero e realidat ta ku tin masha poko alumno pa e klasnan.
Den eerste klas tin 8 mucha, den tweede tin 9 mucha, den derde klas tin 9 mucha. E kleuterskol tin 20 mucha. Di e 20 muchanan aki otro aña 8 por bai eerste klas. Aki nos ta mira ku no ta nesesidat di e barionan di Ayo a pone gobierno traha skol, i skol bunita so no ta yama mucha.
Segun nos tin informashon ku e konsehero di gobierno a konseho i pidi e mayornan ku tin yiu di 3 aña i mei pa manda esakinan pa e kleuterskol.
Mientras nos tin tambe den nos poder un karta ku e inspektora di departamento di enseñansa a manda pa kabesantenan di kleuterskolnan di Aruba. Aki ta sigi e karta:

Het is mij bekend dat er op verschillende kleuterscholen kinderen die de leeftijd van vier jaar nog niet bereikt hebben per 13 augustus ingeschreven zijn. Ik wil u voor de goede gang van zaken erop attenderen dat dit volgens de wet verboden is (P.B. 1953 no. 148 artikel 24). Deze luidt als volgt:
Om als leerling tot een geheel of gedeeltelijk uit de kas van een eilandgebied bekostigde bewaarschool te worden toegelaten moet een kind de leeftijd van vier jaren hebben bereikt.
Ik wil U hierbij verzoeken de ouders van deze kinderen op de hoogte te stellen van het feit dat hun kinderen pas als ze vier jaar zijn op een kleuterschool van het bizonder onderwijs geplaatst mogen worden.

Si ta sigi tog ku akseptashon di e muchanan ku no tin e edat di 4 aña na e kleuterskol anto esaki lo tin konsekuensianan serio.
Si por viola un lei por viola otro tambe esta e ora por aksepta mucha di 5 aña i mei den eerste klas.
Fuera di e problema di edat tin un otro problema esta di e grandura di e klasnan. Inspektie ta masha strikto ora ta toka e asunto di splitsmento di klas. Lei ta stipula ku bo mester tin un kantidat di 40 mucha pa bo por traha dos klas. Si bo no yega e kantidat ei bo lo mester traha ku p.e. 38 mucha den un klas. Awor nos ta mira ku inspektie ta permiti muchanan anke bo tin un klas masha grandi, pero di otro banda inspektie ta permiti pa habri un klas ku 8, 9, mucha den klas. Kon por ta posibel?
Ki maneho inspektie tin anto; di kon ta impone lei riba un i no ta aplika e lei riba otro? Lei no ta pa un i tur mas, lei ta pa algun so?
Hopi maestro ku tin aktualmente un klas grandi ta kehando fuertemente di e inhustisia ku ta pasando. Un pregunta grandi tambe ta ku si e maestronan di e klasnan di 8, 9 muchanan ta haya mes salario ku maestronan ku tin klas di 36, 38 mucha.

MARGO no bai largo

Manera añanan ta bin añanan ta bai, hendenan ta bin hendenan ta bai, asina tambe ta sosode ku miembronan di Skol i Komunidat.
Na fin di aña eskolar '78-'79 nos mester a tuma despedida Joop Jutten i su famia e aña aki na juli nos a bolbe perde un bon kolaboradora, esta Margo Guda ku a bai for di Aruba.

Margo tabatin un par di aña den redakshon di Skol i Komunidat. El a demostra di por a traha masha fruktifero i intensivo. E tabata masha kritiko i un sosten pa e otro miembronan.

Tur kaminda unda hende traha hunto i spesialmente den posishon di miembro di redakshon di un revista, hopi biaha tin konfrontashonnan di opinion i ku ta resulta den diskushonnan fuerte.
Hopi biaha nos tabata bai kas indigna pasobra kosnan no ta bai manera nos a spera; no tin koperashon, no tin kordinashon, no tin komprenshon.

Despues nos mes ta keda sorprendi kon entusiasmá nos ta bolbe reuni.
I ta pesei awor ku nos pone tur e pasado riba un balansa nos ta mira ku e bon tèmpo ta mas pisá.
Pero e realidat ta awor ku Margo no ta den redakshon mas, e trabou ta mas pisá pa nos.
Margo, nos ta spera di mirabo pronto bek serka nos.

Beleid di SKOA

Otro aña eskolar a kuminsa. Pa algun mayor ta un alivio ku porfin nan tin un tiki sosiego atrobe i pa otro ta un poko mas trabou pa lanta tempran pa prepara e muchanan pa bai skol.
Den muchanan mes tin hopi ku ta kontento ku skol a kuminsa i otro ta sinti nan mes fastioso ku atrobe nan ta tende hende ta fastidia nan ku rekenen, taal, natuurkunde, aardrijkskunde, geschiedenis, etc.
Nan tin rason ku e vaknan aki ta fastidianan pasobra ya ta masha aña ku no a bin un kambio den e sistema di enseñansa. Semper tur aña ta meskos. Ku masha koutela un of otro maestro ta purba trese un variashon den e lesnan, pero nada mester parse un "eksperiment" (lokual ta un palabra malo den enseñansa).
Ningun "bon" maestro lo tuma bo na malo si, si bo tene bo mes na e bukinan di skol manera Zonnig Nederlands (mas o menos 20 aña bieu), Grondslag (mas di 22 aña), Nos Tera (31), Nos Patria (20 aña bieu), Dios bendishoná e dia ku nan lo no emprenta e bukinan aki mas.
Den e kuerpo di maestronan si tur aña ta bin kambio. Tur aña tin maestro ta bai biba Hulanda, ku nan ta makamba si of no, ku of sin trabou aya.
Pero un keho ku nos a haya hopi e aña aki ta ku bastante maestro di skol basiko a wordu traslada pa otro skol *mientras nan no a pidi* e traslado aki.
Despues di hopi aña atrobe direktiva di SKOA a bin ta traslada maestronan di un skol pa otro, den un forma ku ta parse un "ware volksverhuizing".
Nos ta kompronde ku si e maestro mes a pidi pa wordu poní na un otro skol esaki lo no okashona tanto disgusto ni serka esnan ku a pidi ni serka e kabesante di e skol di unda e maestro ta wordu kita. Kon e situashon ta en realidat?
Un maestro(a) tin ya varios aña ta trahando na un skol. Den kurso di e añanan e maestro(a) aki ta haya sierto tarea (p.e. zorg pa sport di skol, duna les di musika train koor di skol, ets.) i na fin di aña sierto asunto ta wordu palabrá i prepará pa e aña eskolar nobo.
Awor dia 30 di juli, un luna despues ku skol a sera, i 13 dia promé ku skol habri, SKOA ta parti un karta kaminda nan ta informa bo kubo a wordu transladá pa un otro skol i ku bo mester tuma kontakto ku e persona ku ta kabesante.
Naturalmente tin maestro(a) i kabesante ku a bira masha indigná ora nan a lesa e karta aki (tin otro tambe ta bisa: Es ku Dios kier).
Aki nos por a konstata dos punto: 1. Direktiva di SKOA no tabata tin e mira pa futuro (2 luna) ni e desensia pa avisa promé ku skol a sera esnan ku a haya e translado (sin a pidi) ku direktiva tin pensa di hasi tal.
2. Direktiva di SKOA ta hasi un translado o ta impone un desishon riba un trahadó sin duna motivashon di e desishon.
Segun e atministrashon di SKOA pa varios aña e translado (sin a pidi) no a wordu hasi pasobra no tabata e "beleid" di direktiva. Kier men ku si awor si ta "beleid" di e direktiva pa hasi e kambionan aki anto e "beleid" ei mester a kuminsa di basta tempo kaba. Pero segun nos tin entendi for di yuni algun kabesante a informa ku si "bezetting" di nan skol ta keda meskos. Si direktiva di SKOA a kambia su "beleid" e atministrador ta e promé pa ta na altura di esaki. Pero e no por a duna un kontesta fiho e tempei. Nos tin e fuerte sospecho ku sierto kambionan a wordu hasí den e personal di skolnan pa asina tin un miho kontrol riba sierto personanan. Loke nos ta na altura si ta ku den un reunion ku kabesantenan, un inspektor di enseñansa a laga sa ku mester bin kambio den e bezetting di algun skol. Aparentemente e inspektor lo tabatin na bista maestronan ku ta tumando un o otro kurso. (Parse ku ta un krimen ora tin maestronan antiano ta traha i studia alabes). Nos ta di fuerte konvikshon ku di departamento di enseñansa a bai un karta pa direktiva di SKOA pa hasi sierto kambio den e personal di e skolnan ei. Pues awor si nos por ripara ta kon diripiente direktiva di SKOA a haya un "beleid".
E direktiva a traha su beleid manera a wordu pidi di manera ku den un reunion di direktiva a wordu disidi pa kumpli ku loke ta pidi.
Nos ta kere ku aki atrobe ta sobresali e eterno envidia di e amtenar kontra maestro di skol.
Maestronan ku semper tin fakansi i tog ta gana mas ku e amtenarnan. Kada bes ku sierto hendenan di direktiva di SKOA haya chens nan ta trose e nek di e maestro bou di e lema "beleid".
Nos ta ripara e "beleid" aki hopi kla tambe den e petishon pa "vrijstelling van dienst met behoud van salaris".
Bo ta skirbi bo karta masha nechi pa SKOA i despues di tempo bo ta haya kontesta ku lastimamente direktiva di SKOA no por a kumpli ku bo petishon. Pero ken ta direktiva? Ora bo petishon a drenta na SKOA e atministrador o un otro persona ta bel Onderwijszaken, departamento di gobierno(!) pa puntra si bo ta haya e dianan pagá.
I e hefe di Onderwijszaken ta disidi: *un amtenar ku no ta den direktiva di SKOA!* Awor nos kier sa ta unda desishon, "beleid" di SKOA ta keda?
Si SKOA tabata forma su propio desishon, tin su mes "beleid" o tabata un fundashon outónomo, anto e direktiva més ta tuma un desishon. Awor aki direktiva di SKOA ta parse nos mas un agensia di gobierno, ku poko super-agente.
Ainda ta keda e pregunta: Dikon direktiva no por a motiva su desishon den e karta ku e maestronan a haya ku ta konserni e translado? Un akto asina ta kontra tur prinsipio di "behoorlijk bestuur".

Beleid di SKOA no ta favorece e bon atmosfera den nos enseñansa.

IDEFRE

Dia 21 di mei Simar a risibi un karta di Sr. Roy van Putten kaminda, den un mal hulandes, e ta pidi Simar su opinion riba no menos ku 16 punto ku nan lo kier a haya promé ku fin di juni, pa asina IDEFRE por tene kuenta ku opinion di e maestronan di skol na ora di stipula su beleid. E puntonan ta:

1. Administratie v.d. Lich. Opvoeding.
2. Gedragslijnen (policies) v.d. Lich. Opvoeding.
3. Wettelijke verantwoordelijkheden van leraren Lich. Opv.
4. Relatie van de Lich. Opvoeding met de Gezondheidszorg.
5. Public Relations.
6. Leerling evaluatie.
7. Instructie programma (leerplan). Instructie doelstelling. Instructie leerstof voor alle leergangen. instructie leerplanontwikkeling. Instructie lesindeling in totale rooster.
8. Normale lesrooster en extra schoolactiviteiten van leerkrachten.
9. Grootte klassen.
10. Lich. Opvoeding als verplicht vak.
11. Financiering van de Lich. Opv.
12. Financiering van Interscolaire sporten.
13. Administratie van benodigdheden voor de Lich. Opv.
14. Administratie van benodigdheden voor Interscolaire sporten.
15. Planning van faciliteiten voor de Lich. Opvoeding.
16. Intramurals (binnenschoolse sportactiviteiten).

kier pa maestronan di edukashon fisiko, miembronan di Simar, traha beleid pa nan

E karta aki a wordu pasa pa e komishon di edukadornan fisiko.
Entre parentesis e grupo aki a traha un tremendo plan ku kual nan ta hopi leu kaba i for di kual pronto nos por spera di tende di dje. Den nos proksimo numero nos ta bai tene un kombersashon ku nan riba e trabounan aki.
E komishon a delibera i dia 11 di juni nan a manda kontesta pa IDEFRE ku e sigiente karta:

Naar aanleiding van uw brief d.d. 21-5-1980, waarin de werkgroep Lichamelijke Opvoeding van de Simar, verzocht werd hun mening te geven over o.a. 16 punten betreffende het beleid voor de Lichamelijke Opvoeding, delen wij U het volgende mede:

1. Gezien U impliciet stelt dat er sprake is van een *beleid* voor de Lichamelijke Opvoeding, verzoeken wij U ons deze te doen toekomen, zodat wij ons op de hoogte kunnen stellen van deze visie.
2. Aangezien naar onze mening de directeur en personeel van IDEFRE full-time zijn aangesteld om zich over kwesties als deze te buigen, zien wij het dan ook als hun taak om in eerste instantie te komen met voorstellen betreffende verdere uitwerking van het beleid Lichamelijke Opvoeding.
3. De werkgroep Lichamelijke Opvoeding is bijzonder verheugd met de interesse die IDEFRE toont voor de Lichamelijke Opvoeding en is dan ook bereid in discussie te treden nadat door IDEFRE concrete plannen uitgewerkt zijn.
4. Gaarne zou de werkgroep Lichamelijke Opvoeding vernemen met welke andere overheids- en particuliere instanties overleg gepleegd wordt betreffende het beleid Lichamelijke Opvoeding. Wij zien hierin een positief aspect van IDEFRE en juichen dit toe.

Met bijzondere interesse zien wij uw antwoord tegemoet.

Nos mester bisa ku nos a gosa e posishon ku e grupo aki a tuma. Ta mas ku klaro ku una bes nan a duna nan opinion riba tur e puntonan aki, pa e amtenarnan ku ta traha na IDEFRE més fulltime, lo no a keda mucho trabou pasobra tin kos ya lo ta "uitgezocht" kaba pa e profeshonalnan ku ta traha aktivamente riba tereno di edukashon fisiko: esta e maestronan di edukashon fisiko!
Lo mas logiko ta pa hasi loke e komishon a sugeri IDEFRE, pa nan bin ku nan plan i despues pidi opinion i sugerensianan di e hendenan ku ta traha den e ramo ei. Esaki ta otro prueba mas di e amateurismo riba kual e departamento aki ta traha. Hopi skuma pero di chukulati mes, nada.

korte tijd optimaal te instrueren over de wijze van tellen, en de relatief gemakkelijke bereikbaarheid van de groep leerkrachten.
In eerste instantie is gedacht aan hoofden van scholen als hoofdtellers waaraan ook praktische overwegingen ten grondslag liggen: tijdens de telling begin 1981 zullen scholen worden gebruikt als telcentrum.

De taken van de hoofdtellers

De hoofdtellers zijn als groep te beschouwen als intermediair tussen de censusstaf van het Bureau voor de Statistiek en de "veldstaf". Zij dienen in het hen toegewezen teldistrikt de telling te plannen en uit te voeren overeenkomstig de daarvoor opgestelde richtlijnen van het Bureau voor de Statistiek. In dit verband dient hij/zij onder meer
— het betreffende teldistrikt aan de hand van het door het Bureau voor de Statistiek te verschaffen kartografisch materiaal intensief te verkennen;
— leiding te geven aan een team tellers van ongeveer 15 personen (afhankelijk van de bevolkingsgrootte) begin 1981. Via de telling wordt informatie verzameld per 31 december 1980;
— de tellers in samenwerking met het Bureau voor de Statistiek te instrueren over de wijze van enqueteren;
— een door het Bureau voor de Statistiek ontwikkeld korrektiesysteem toe te passen dat het mogelijk maakt dagelijks eventueel door de tellers gemaakte fouten te korrigeren;
— de voortgang van de telling administratief te verwerken, zodat de afdeling "Census" van het Bureau voor de Statistiek van dag tot dag op alle eilanden de voortgang van de telling kan volgen;
— het uitvoeren van andere werkzaamheden van administratieve aard, zoals het kontroleren van de aan- of afwezigheid van tellers ten behoeve van de honorering en verdere werkzaamheden inherent aan het intermediair zijn tussen vaste staf en "veldstaf";
— het medio 1980 deelnemen aan een Proeftelling, dit om ervaring op te doen voor de definitieve telling. De taak bij de Proeftelling bestaat uit het bezoeken van 10 (tien) adressen, gelegen binnen een telgebied, en het verzamelen van de gegevens van de op deze adressen wonende personen.
Doel van de Proeftelling is niet alleen zelf ervaring op te doen met het tellen, maar ook het uittesten van het vragenformulier dat gebruikt gaat worden bij de telling van begin 1981.

De taken van de tellers

De taken van de tellers zijn de volgende:
— het enqueteren van de personen in het hen toegewezen teldistrikt, dit op aanwijzing van de hoofdtellers;
— het deelnemen aan de instruktiedagen, die worden geleid door de hoofdtellers en de afdeling "Volks- en Woningtelling" van het Bureau voor de Statistiek.

Opzet van de steekproef ten behoeve van de proeftelling

De hoofdtellers zullen tijdens de Proeftelling tien adressen bezoeken, welke liggen binnen het telgebied waarin de hoofdteller tijdens de definitieve telling werkzaam zal zijn. De adressen dienen op een zodanige wijze te worden gekozen, dat het totaal van de te tellen personen (op Aruba en Curacao resp. ongeveer 1850 en 3750 personen) representatief mag worden geacht voor de totale Arubaanse en Curacaose bevolking. Aan de hand van deze steekproef kunnen dan ook reeds enige globale cijfers worden berekend betreffende een aantal aspekten van de Arubaanse en Curacaose samenleving, zoals gezinsverband, burgerlijke staat, migratie, vruchtbaarheid, opleiding, beroep en bedrijf waarin werkzaam, werkloosheid, wijze van participatie aan de arbeidsmarkt en inkomen (onderwerpen van het Persoonsformulier), en aard woonverblijf, aantal vertrekken, enkele elementaire voorzieningen in het woonverblijf (zoals water, elektriciteit, bad en toilet), konstruktie, bouwperiode en kwaliteit van het woonverblijf en taalgebruik van de leden van het huishouden (onderwerpen van de woonverblijfmap). Op het Persoonsformulier en de Woonverblijfmap komen overigens nog meer onderwerpen aan de orde.

De procedure waarop de te bezoeken adressen door de (hoofd)teller dienen te worden gekozen is als volgt. Iedere teller krijgt een lijst, waarop een aantal straat- en/of wijknamen van zijn/haar teldistrikt staan vermeld, en per straat- en/of wijknaam staat aangegeven hoeveel adressen dienen te worden bezocht (meestal een tot drie; dit aantal hangt onder meer samen met de grootte van de straat of wijk). Op de betreffende lijst staat verder aangegeven *welk* adres "geteld" moet worden. Indien het een straat of wijk betreft met een te bezoeken adres, *bijvoorbeeld:* het derde adres aan de linkerkant van de straat, of: een honderdtal meters de wijk inrijden, en dan het tweede adres aan de rechterkant; in wijken waar de adresaanduiding geen probleem oplevert is volstaan met de opgave van een straat met huisnummer.
Gezien het grote maatschappelijke belang dat door de census gediend wordt hopen wij dat de leerkrachten in grote getale hun medewerking zullen verlenen aan de komende census.

GRAWATA

Awor ku ta konstrui hotelvakschool banda di lama tur hende tin algo di busa. Un kier trahé, otro kier trahé pero pa mas plaka, i tin ku kier bashé abou mientras ku e no ta kla. Esun ku a keda keto ta e lama. Esaki ta drumi keto wardé bin kla p'e barié.

Awor kaba hopi hende ta fada di mira kara di deputado Zaandam na t.v. of den korant. Pa tempo di elekshon pueblo di Aruba lo haya un Zaandam-fobie.

✱

Basta tempo pasa polis a bin ku un aparato ku kual bo por a marka bo pertenensianan den kas, di manera ku bo por rekonose nan despues ku ladron a horta i bendenan ku otro persona. Pero manera robonan ta oumentando nos ta kere ku ta miho polis pone e marka den frenta di tur ladron ku nan atrapa. Di e manera aki si sigur lo tin menos ladronisia.

✱

Den Tweede Kamer na Hulanda tin un politiko ku yama De Kwaadsteniet. Aki na Aruba nos tin un deputado ku nos por yama De Mooisteniet.

✱

Ku nos "keen eye" nos a bin deskubri un komplot masha peligroso. Patras di ofisina di Simar, Arucar a stashona un kantidat di outo kora di Rusia. Nos ta kere ku nan ta purba infiltra komunismo den ofisina di Simar.

✱

Na aña 1840 na Merka tabatin un goldrush. Tur aventurero tabata bai rondia oro. Ultimo tempo Aruba tambe e konose su Butuki-rush. Esnan ku sa tabata bai koba plaka den kunuku na Butuku.

✱

E libertat grandi ku e aktual gobierno por garantisa Aruba ta dor di NO desentralisa polis.

✱

Nos ta spera ku na e hotelvakschool e muchanan no siña solamente kon pa traha bebida, kushina, run un hotel, pero ku tambe tin riba rooster "swimming" i "rescuing" from the storming sea.

korte tijd optimaal te instrueren over de wijze van tellen, en de relatief gemakkelijke bereikbaarheid van de groep leerkrachten.
In eerste instantie is gedacht aan hoofden van scholen als hoofdtellers waaraan ook praktische overwegingen ten grondslag liggen: tijdens de telling begin 1981 zullen scholen worden gebruikt als telcentrum.

De taken van de hoofdtellers

De hoofdtellers zijn als groep te beschouwen als intermediair tussen de censusstaf van het Bureau voor de Statistiek en de "veldstaf". Zij dienen in het hen toegewezen teldistrikt de telling te plannen en uit te voeren overeenkomstig de daarvoor opgestelde richtlijnen van het Bureau voor de Statistiek. In dit verband dient hij/zij onder meer
— het betreffende teldistrikt aan de hand van het door het Bureau voor de Statistiek te verschaffen kartografisch materiaal intensief te verkennen;
— leiding te geven aan een team tellers van ongeveer 15 personen (afhankelijk van de bevolkingsgrootte) begin 1981. Via de telling wordt informatie verzameld per 31 december 1980;
— de tellers in samenwerking met het Bureau voor de Statistiek te instrueren over de wijze van enqueteren;
— een door het Bureau voor de Statistiek ontwikkeld korrektiesysteem toe te passen dat het mogelijk maakt dagelijks eventueel door de tellers gemaakte fouten te korrigeren;
— de voortgang van de telling administratief te verwerken, zodat de afdeling "Census" van het Bureau voor de Statistiek van dag tot dag op alle eilanden de voortgang van de telling kan volgen;
— het uitvoeren van andere werkzaamheden van administratieve aard, zoals het kontroleren van de aan- of afwezigheid van tellers ten behoeve van de honorering en verdere werkzaamheden inherent aan het intermediair zijn tussen vaste staf en "veldstaf";
— het medio 1980 deelnemen aan een Proeftelling, dit om ervaring op te doen voor de definitieve telling. De taak bij de Proeftelling bestaat uit het bezoeken van 10 (tien) adressen, gelegen binnen een telgebied, en het verzamelen van de gegevens van de op deze adressen wonende personen.
Doel van de Proeftelling is niet alleen zelf ervaring op te doen met het tellen, maar ook het uittesten van het vragenformulier dat gebruikt gaat worden bij de telling van begin 1981.

De taken van de tellers

De taken van de tellers zijn de volgende:
— het enqueteren van de personen in het hen toegewezen teldistrikt, dit op aanwijzing van de hoofdtellers;
— het deelnemen aan de instruktiedagen, die worden geleid door de hoofdtellers en de afdeling "Volks- en Woningtelling" van het Bureau voor de Statistiek.

Opzet van de steekproef ten behoeve van de proeftelling

De hoofdtellers zullen tijdens de Proeftelling tien adressen bezoeken, welke liggen binnen het telgebied waarin de hoofdteller tijdens de definitieve telling werkzaam zal zijn. De adressen dienen op een zodanige wijze te worden gekozen, dat het totaal van de te tellen personen (op Aruba en Curacao resp. ongeveer 1850 en 3750 personen) representatief mag worden geacht voor de totale Arubaanse en Curacaose bevolking. Aan de hand van deze steekproef kunnen dan ook reeds enige globale cijfers worden berekend betreffende een aantal aspekten van de Arubaanse en Curacaose samenleving, zoals gezinsverband, burgerlijke staat, migratie, vruchtbaarheid, opleiding, beroep en bedrijf waarin werkzaam, werkloosheid, wijze van participatie aan de arbeidsmarkt en inkomen (onderwerpen van het Persoonsformulier), en aard woonverblijf, aantal vertrekken, enkele elementaire voorzieningen in het woonverblijf (zoals water, elektriciteit, bad en toilet), konstruktie, bouwperiode en kwaliteit van het woonverblijf en taalgebruik van de leden van het huishouden (onderwerpen van de woonverblijfmap). Op het Persoonsformulier en de Woonverblijfmap komen overigens nog meer onderwerpen aan de orde.

De procedure waarop de te bezoeken adressen door de (hoofd)teller dienen te worden gekozen is als volgt. Iedere teller krijgt een lijst, waarop een aantal straat- en/of wijknamen van zijn/haar teldistrikt staan vermeld, en per straat- en/of wijknaam staat aangegeven hoeveel adressen dienen te worden bezocht (meestal een tot drie; dit aantal hangt onder meer samen met de grootte van de straat of wijk). Op de betreffende lijst staat verder aangegeven *welk* adres "geteld" moet worden. Indien het een straat of wijk betreft met een te bezoeken adres, *bijvoorbeeld:* het derde adres aan de linkerkant van de straat, of: een honderdtal meters de wijk inrijden, en dan het tweede adres aan de rechterkant; in wijken waar de adresaanduiding geen probleem oplevert is volstaan met de opgave van een straat met huisnummer.
Gezien het grote maatschappelijke belang dat door de census gediend wordt hopen wij dat de leerkrachten in grote getale hun medewerking zullen verlenen aan de komende census.

GRAWATA

Awor ku ta konstrui hotelvakschool banda di lama tur bende tin algo di busa. Un kier trahé, otro kier trahé pero pa mas plaka, i tin ku kier bashé abou mientras ku e no ta kla. Esun ku a keda keto ta e lama. Esaki ta drumi keto wardé bin kla p'e barié.

Awor kaba hopi hende ta fada di mira kara di deputado Zaandam na t.v. of den korant. Pa tempo di elekshon pueblo di Aruba lo haya un Zaandam-fobie.

✱

Basta tempo pasa polis a bin ku un aparato ku kual bo por a marka bo pertenensianan den kas, di manera ku bo por rekonose nan despues ku ladron a horta i bendenan ku otro persona. Pero manera robonan ta oumentando nos ta kere ku ta miho polis pone e marka den frenta di tur ladron ku nan atrapa. Di e manera aki si sigur lo tin menos ladronisia.

✱

Den Tweede Kamer na Hulanda tin un politiko ku yama De Kwaadsteniet. Aki na Aruba nos tin un deputado ku nos por yama De Mooisteniet.

✱

Ku nos "keen eye" nos a bin deskubri un komplot masha peligroso. Patras di ofisina di Simar, Arucar a stashona un kantidat di outo kora di Rusia. Nos ta kere ku nan ta purba infiltra komunismo den ofisina di Simar.

✱

Na aña 1840 na Merka tabatin un goldrush. Tur aventurero tabata bai rondia oro. Ultimo tempo Aruba tambe e konose su Butuki-rush. Esnan ku sa tabata bai koba plaka den kunuku na Butuku.

✱

E libertat grandi ku e aktual gobierno por garantisa Aruba ta dor di NO desentralisa polis.

✱

Nos ta spera ku na e hotelvakschool e mucbanan no siña solamente kon pa traha bebida, kushina, run un hotel, pero ku tambe tin riba rooster "swimming" i "rescuing" from tbe storming sea.

BIBLIOTEKA PUBLIKO

Buki

Biblioteka ta e sentro di kosnan interesante i kaminda tin bon ambiente.

Ta importante pa tur hende sa ku nan ta bon bini pa "drop-in", bin lesa revista i buki. Esaki ta gratis. En kaso bo kier hiba algo kas bo tin ku bira miembro. Esaki ta kosta kasi nada pa aña, f. 5,— so!

Tin buki na tur lenga i riba tur sorto di topiko, novela i kuenta, hobby i buki pa studia, eskritornan moderno i klasiko. Literatura na nivel i tambe lektuur, literatura más fasil.
Tur esaki pa hende grandi i mucha — pa tur hende!

Revista i korant

Tin bes bo tin gana di haña sa loke ta pasando den mundo rond dibo, revista i korantnan ta jen-jen di notisianan aki. Pero bo no por tuma un abonado riba tur no tin mester tampoko bibliotheek ta aboná riba tur pabo! Revista i korant lokal i internashonal. I si bo kier kopia di kalké artikulo, també por of topikonan ku ta di interes aktual den komunidat. Wel, esaki tambe bibliotheek por judabo ku né. Nos tin abonado riba tur sorto di dokumentashon di informashon util. Tambe brochures, pamflet etc. di Aruba mes.

Jeugdbibliotheek

Departamento di mucha ta un bibliotheek kompleto. Tin tur kos pa mucha te ku 16 aña. Hasta esunnan mas chikito por goza di e kolekshon di strips, prentenboek i revistanan pa mucha. E bukinan pa mucha ta wordu skohé ku hopi atenshon. Bon buki!
Lesamento ta hopi importante! Tin kontamento di kuenta i pasamento di film pa mucha tambe.
Abo ku no ta mira mucho bon! Naturalmente ribo bo tambe nos a korda. No ta problema, nos tin buki ku letter hopi grandi spesial gedruk pa esnan ku no ta mira mucho bon. Ademas nos tin kuentanan riba cassette tambe.
Biblioteka Publiko ta e sentro di informashon (i formashon) pa tur hende i di tur hende. Komo ku biblioteka publiko ta un servisio di gobierno insular, bo plaka di belasting tambe ta envolvi, asina ta pakiko no hasi uso di dje?

Informashon di

Aki nos ta manda boso un artikulo informativo tokante di biblioteka publiko en general.
Komo nos a tende di varios hende trahando den enseñansa ku tin hopi "vakgenoten" ku no sa ku nos biblioteka tin obranan resien relashoná ku enseñansa i edukashon ku bale la pena, nos a hasi un selekshon hopi chikito den forma di un "keuzelijst" ku boso por pone tambe den Skol i Komunidat.

Ensiklopedia i naslagwerken

Kana drenta nos sala di estudio, maske ku bo no ta miembro. Bo ta topa ku ensiklopedianan na tur lenga, diktionarionan, atlas, adresboeken, boeki ku informashon over di skolnan den eksterior etc.
Bo por sinta trankil dal un bista den nan, nan tei pa tur hende usa.

Dokumentatie

Kisas bo kier sa mas tokante di eskritornan

iblioteka Publiko

"Lesa, tende, sa, mira i hasi"

Más importante ainda ta ku den un pais demokratiko tur hende tin derecho riba informashon i biblioteka publiko ta ofresebo esaki den tur sentido.

Na unda e bibliotekanan di Aruba ta situa?
Biblioteka Sentral: Wilhelminastraat 6, tel. 21580.
Filiaal San Nicolas: Sint Maartenstraat 7, tel. 45277.
Sentro di Bario Dakota.
Servisio di biblioteka na Prison.
Servisio di biblioteka na Hospitaal Dr. Oracio Oduber (por lo pronto servisio na e departamento di mucha, den futuro pa hende grandi tambe).
Sentro di Bario Noord: Pronto!, tel. 24658.

I si na niun bibliotheek bo no por hanja loke bo ta buska, nos ta manda buska e informashon nesesario for di otro bibliotekanan den eksterior pa medio di nos servisio di finansa inter-bibliotekario.

Den un otro artikulo nos lo elabora tokante di departamento di sine i servisio biblioreka eskolar, kual departamentonan ta nobo.

Lista di boekinan

Greevenbroek, A. van. 458.1
Stafdifferentie in verband met de individualisering van het onderwijs. Op Amerikaanse literatuur gebaseerde studie over mogelijkheden en strategieën van een nieuwe stafopbouw. Bevat literatuur|opgaven.

Janssen-Vos, F. 471.4
Werken met kinderen; het KIOSK-werkplan voor het kleuteronderwijs.

Lambert-Anema, K. C. 471.4 470.1
De doorgaande lijn; de integratie van kleuter- en basisonderwijs; verslag van een poging . . . volgen; een leidraad voor kleuterleidsters en leerkrachten van het basisonderwijs, voor opleidingsscholen voor kleuterleidsters en voor pedagogische academies; bevat literatuuropgave.

Küntzel-Hansen, M. 477.7
Muziek met kinderen; spelen met geluid en instrument. Muzikale vorming voor de kleuter- en basisschoolleerling, waarbij het experimenteren met geluid en klank centraal staat.

Krah, V. J. W. 494.6
Lessen in vrij(b)uiten; dramatische expressie voor kleuter- en basisonderwijs. Praktische handleiding voor onderwijsgevenden. Bevat literatuuropgave.

Mertens, J. 450.4
Media en onderwijsverbetering; 55 praktische voorbeelden uit de onderwijsresearch.

Heyting, E. 450.4
De verminking van de mens; over de misvormende invloed van het onderwijs; bevat literatuuropgaven.

Boonstra, H. H. 450.8
Voordelen van alternatief beoordelen. Beschrijving van een Amerikaanse methode voor het beoordelen van de prestaties van leerlingen van basisonderwijs. Bevat literatuuropgave.

Maltha, D. J. 450.8
Handleiding voor het maken van scripties. Bevat literatuuropgaven.

Jansen, W. 453.1
De borden verhangen; over de zin van vernieuwingen in het onderwijs. Beschouwingen over politieke, maatschappelijke en filosofische achtergronden van onderwijsvernieuwing. Bevat literatuuropgave.

Davies, I. K. 454
Lesgeven is vakwerk; planning, organisatie, leiding en controle van het leren. Bevat literatuuropgaven.

Knip, H., D. Speijer en W. v. Woerden 454.1
Veranderingsstrategieën en onderwijsvernieuwing, een case-study over de invoering van projektonderwijs. Bevat literatuuropgaven.

Hilst, R. van der, en S. Sep. 433.4
Seksuele vorming; een handleiding voor onderwijzers, vormingswerkers en ouders.

Daane, J. 434
Avonturen met kinderen en boeken. Een reeks inspirerende verslagen van het werk van een schoolbibliothekaresse die met een aantal fijne prentenboeken, abc en telboeken, gedichtjes en volksverhalen, de creatieve vermogens van kinderen van Amsterdamse basisscholen op een bijzondere wijze wist aan te spreken. Eerder verschenen als artikelenserie in "Taal en teken". Bevat literatuuropgaven.

Kagie, R. 441 458.1
Kan het u wat schelen? 3 jaar Jan Dobber peuterschool met onderwijsexperiment en ouderparticipatie.

Young, M. 450.2
De opkomst van de meritocratie, 1870-2033. Essays over de opleiding en gelijkheid.

Vrijheid van onderwijs. 450.3
Neerslag van de derde onderwijs-sociologische conferentie, gehouden in maart 1977. Bevat literatuuropgave.

Onderwijs en maatschappelijke ongelijkheid; terugblik en perspectief. 450.3
Aantal studies over de oorzaken van de bestaande ongelijkheid van kansen bij het onderwijs voor kinderen uit verschillende bevolkingsgroepen en over de relatie onderwijseconomie. Bevat literatuuropgave.

Anthropological, The, study of 430
education. Contains bibliography.

Jong gedaan - oud geleerd 430.4
Verzameling artikelen op onderwijskundig en opvoedkundig gebied. Bevat literatuuropgaven.

Brotbeck, K. 431 453.9
Mensenschool. Antroposofische visie op de pedagogie.

Faber, A., en E. Mazlish. 433
Zo ouders, zo kinderen; een moderne aanpak in de opvoeding van ouders en kinderen.

Gallagher, Ch. 433
Ouders zijn minnaars. Gesprekken met ouders over hun onderlinge relatie en die met hun kinderen "Parents are lovers".

Nederlandstalige Antilliaanse kinder- en jeugdliteratuur

Een inventarisatie

2. Jeugdliteratuur

(het eerste deel verscheen in het nummer van maart 1980)

De boten van Brakkeput

2.1.1. *De boten van Brakkeput* (1955) van Miep Diekman werd bekroond met de prijs voor het beste jeugdboek. Het behandelt een politiek thema; voor het eerst in het werk van Miep Diekman en voor het eerste in de Antilliaanse jeugdliteratuur. Het verhaal speelt zich af op het eiland Caruca op de plantage Brakkeput waar Matthijs van Rooy op zijn twaalfde jaar een zeilboot krijgt. Een hartewens van hem. Als hij naar het eilandje De Holle Tong vaart, dat door iedereen gevreesd wordt, omdat het er zou spoken, ontmoet hij daar een politieke vluchteling uit Uquique. Zoals de politiedokter de andere politieke vluchtelingen helpt, zo doet Matthijs dat met deze. Hij verzorgt hem, brengt hem eten en staat tenslotte zijn dierbaarste bezit, zijn zeilboot, af om de man te laten ontsnappen, en omdat de vissers hun boot nodig hebben voor hun broodwinning. Matthijs is een nogal eenzame, eenzelvige jongen die het morele dilemma waar hij voor staat geheel zelfstandig moet oplossen. Hij doet dat, in zijn conclusie dat medemenselijkheid belangrijker is dan persoonlijk bezit. Het is een spannend boek, omdat iedereen zich al lezend rekenschap zal moeten geven van de juistheid of onjuistheid van Matthijs' handelwijze. Het nieuwe in dit boek is, behalve de aard van het probleem, dat Matthijs zelf moet beslissen. Hier zijn niet de volwassenen die voor hem uitmaken wat goed of slecht is, het is zijn eigen, zelfstandige keuze. Hij kan het niet eens verduidelijken aan de volwassenen, omdat deze niet mogen weten dat hij zijn boot vrijwillig heeft afgestaan. Ze moeten blijven geloven dat hij gestolen is.

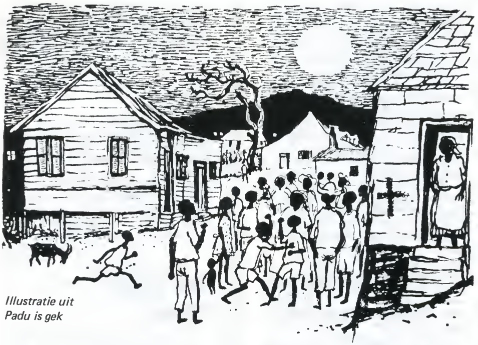
Padu is gek

2.1.2. Miep Diekmans boek *Padu is gek* is de geschiedenis van een 'bewustwording'. De hoofdpersoon, Padu, bijna twaalf jaar oud, is een stille jongen die eenzaam en wantrouwig in zijn armoedige wereldje staat: "Iemand kon nog zo aardig zijn in je gezicht, je wist toch nooit hoe hij achter je rug deed". Hij vlucht daarom ook steeds in de eenzaamheid van een scheepswrak dat in de baai ligt, waarmee hij sterk lijkt op Matthijs uit *De boten van Brakkeput*.

Illustratie uit De boten van Brakkeput

Hij wordt opgevoed door zijn grootouders, omdat zijn ouders buiten het eiland werken om tenminste aan een beetje geld te komen. De armoede is nijpend in dit boek, en armoede maakt weerloos en wantrouwend tegenover 'Het Gezag'. Omdat Padu zo bang en teruggetrokken is, gaat alles mis: de ezel waarop hij moet passen, raakt los, wat een ramp is, omdat de politie een boete oplegt voor loslopende ezels, en geld om de ezel terug te krijgen is er niet. Prikkie, de 'laffe held' vindt in padu een willoos slachtoffer en 'Padu is gek' wordt door hem een algemeen gezegde. Als de wijze grootvader Sjoontje hem vraagt te helpen denken om de ezel terug te krijgen, merkt Padu voor het eerst dat sommigen toch vertrouwen in hem hebben. Als later de baby die door zijn buurmeisje even alleen gelaten is, hem nodig heeft en hij het buurmeisje zelf ook moet helpen, merkt hij dat hij wel wat kan. Hij wordt bewust van zijn kunnen en durft nu voor het eerst met Prikkie te vechten om de waarheid tegen diens leugens te verdedigen. Als hij merkt dat de 'polis' hem serieus neemt, hem helpt en bijvoorbeeld aandacht heeft voor iets wat hij heel goed kan, nl. tekenen, wordt zijn zelfvertrouwen groter en durft hij, als hij de ezel zonder boete te hoeven betalen terugkrijgt, resoluut het 'Padu is gek' dat Prikkie had opgeschreven, weg te vegen. Zo eindigt alles hoopgevend. De appel valt niet ver van de stam in dit boek: ook Prikkies vader was vroeger geen beste en Padu's grootvader was vroeger net zo weinig weerbaar en teruggetrokken, maar geniet nu de algemene achting, want "van alle mannen in het dorp werd Sjoontje voor de meest wijze gehouden. Bij hem kwam altijd iedereen om raad, al zei Sjoontje nooit veel. Maar de woorden, die hij zei, telden daarom dubbel".

Illustratie uit
Padu is gek

Gewoon een straatje

2.1.3. "Het ligt niet ver van het oude gedeelte van Willemstad. En als je vraagt: "Hoe ziet het eruit?" — dan zullen de kinderen die er wonen, zeggen: "Nou, gewoon, een straatje!" Dit is de openingszin van Miep Diekmans *Gewoon een straatje*, dat in Willemstad, in de wijk Fleur de Marie speelt. De kinderen hebben vakantie en omdat ze wegens geldgebrek niet weggaan met hun ouders, vervelen ze zich en bedenken ze spelletjes, zoals het op straat leggen van een portemonnee aan een touwtje. De oude Marcia wordt daarvan de dupe, zodat ze er meer dan ooit van overtuigd is dat er voor arme, oude mensen geen geluk is weggelegd. Alle goede dingen bestaan uit drie, maar ook het tweede plannetje van de kinderen: de oude gastvrijheid in ere te herstellen en een voorbijganger een maaltijd aan te bieden, mislukt gedeeltelijk door de gierige, rijke moeder van de plannenmaker, die zelfs dat éne blikje bier terug laat betalen door de arme kinderen. Als ze de twintigjarige Miralva een serenade gaan brengen om haar minder eenzaam te maken, dreigt ook dit derde plan te mislukken, maar de situatie wordt gered: Miralva wordt gelukkig en zal trouwen. Dit geeft Chichi, de leider van de groep, de gelegenheid ook Marcia weer te laten geloven in het geluk. Zo loopt alles goed af en is iedereen tevreden, maar intussen is het wel duidelijk geworden dat er twee soorten mensen zijn: rijken en armen, en dat alleen de laatsten, de 'have-nots' solidair zijn en dat kinderen geen sociale en economische barrieres laten gelden in hun spel, waarin ze volwassenen weer wat levensmoed willen geven, en dat daarom "ons straatje, dat maar gewoon een straatje is, het bijzonderste straatje van het eiland, van de hele wereld" is.

Marijn bij de Lorredraaiers

2.1.4. Cola Debrot was het die Miep Diekman aanzette tot het schrijven van 'een grote slavenroman'. Dat wordt dan *Marijn bij de Lorredraaiers* van 1965. De ouders van Aletta, Marijn en Oeba de By, die een slavenkind Knikkertje bij zich in huis genomen hebben en gelijk met hun eigen kinderen opvoeden, komen om bij de verschrikkelijke orkaan van 1681. Marijn, Oeba en Aletta moeten zich zien te redden. Aletta trouwt, Oeba helpt haar zwager, de heelmeester, de zieke slaven te verzorgen, en Marijn wordt chirurgijnsleerling. Hij monstert aan op het schip van Jan Erasmus Reining, een bekend persoon op Curaçao, omdat hij het eiland twee keer van de hongersnood gered heeft. Door hun opvoeding nemen de kinderen De By het op voor de slaven, maar Marijn wordt zelf een blanke slaaf als hij gevangen wordt op een eilandje. Daarna komt hij op een lorredraaier (een smokkelschip, dat geen officiele toestemming van de W.I.C. had om handel, en in het bijzonder slavenhandel, te drijven). Marijn komt op de 'middle passage' terecht; hij wordt chirurgijn die slaven in Afrika keurt en onderweg naar West-Indie verzorgt.
Als hij op Curaçao terug is, blijkt Knikkertje geroofd te zijn door slavensmokkelaars. Hij doet navraag en ontdekt dat ze verkocht is naar Berbice, de meest gevreesde plantagekolonie. Daar vindt hij haar deerlijk gehavend, met een baby. Hij koopt haar vrij en neemt haar mee. Maar op de terugtocht loopt toch alles mis als de matrozen willen muiten. Knikkertje kiest liever de dood door overboord te springen, dan opnieuw het slavenleven te moeten ondergaan. Marijn komt eenzaam op het eiland terug.
Miep Diekman heeft uitvoerig gestudeerd op de stof die ze in deze omvangrijke roman behandelt. Een literatuurlijst achterin legt daar getuigenis van af. Zo is het een boek geworden dat het leven op Curaçao aan het eind van de zeventiende eeuw zeer indringend beschrijft. Wat mij betreft, is het zonder meer haar meesterwerk.
De bijzonderheden zijn alle op de realiteit gebaseerd, "op historische feiten, die ik in boeken en brieven van slavenartsen, zeelui en ontdekkingsreizigers tegen ben gekomen", zegt Miep Diekmann zelf in de inleiding. Historisch gezien is het dus een belangrijk werk, maar meer belang ligt in de actualiteit. Het gaat haar erom erachter te komen "hoe precies de slaven en de meesters tegenover elkaar stonden" om daarmee voor haar lezers de rassendiscriminatie in onze tijd te kunnen verduidelijken. Marijn en Oeba gaan tegen de heersende conventies in. Het leven van Marijn loopt

Illustratie uit
Marijn bij de Lorredraaiers

sterk parallel aan dat van Knikkertje en dat is de uiteindelijke zedelijke waarde van dit boek. Zoals 'andere mensen ook gewoon zijn', laat ze zien dat ook zwarten door sommigen in de zeventiende eeuw als mensen gezien werden en niet als koopwaar. Maar een dergelijke houding had in die tijd geen kans van slagen. Marijns en Oeba's pogingen mislukken dan ook: "... wanneer je een slaaf als mens beschouwde, hem je vriendschap schonk? Dan werd er schande van gesproken. Ze kwamen je aan boord met de bijbel en de kerk, want die zeiden dat de Heer de verschillende rassen had gewild en dat Hij het zwarte ondergeschikt had gemaakt aan het blanke. En wie tegen Zijn woord handelde was een zondaar, een ketter. Zo'n blanke stootten ze uit hun gemeenschap". Dit is de strijd van Marijn die hij verliest. Het gaat in laatste instantie om de verdediging van de menselijke waardigheid.

"... en de groeten van Elio"

Miep Diekmann *"... en de groeten van Elio"* heeft het geloof in de macht van het woord als thema. Elio helpt, nadat hij rijk geworden is door te wedden in de Venezolaanse paardenrennen '5 y 6', en nu niet meer hoeft te werken bij de rijke maar luie Sjon Mato, mensen met het schrijven van brieven. Onderaan vermeldt hij steeds: ... en de groeten van Elio, zodat de ontvanger weet dat hij geschreven heeft. Op zijn kist bij de haven gezeten, is hij een goede raadgever voor iedereen die problemen heeft, want behalve geld heeft hij ook hersens. Hij zit de hele dag aan de havenkade van Willemstad, omdat hij een doel voor ogen heeft. Hij wil n.l. Getulio, de vader van Boechi, die naar de 'overkant' gevlucht is nadat hij een dodelijk ongeluk veroorzaakt heeft, opsporen en terugbrengen in zijn gezin.
Sjon Mato, die Elio daar de hele dag schijnbaar doelloos ziet zitten, denkt dat Elio zijn talenten beter kan gebruiken en vraagt hem een boek voor hem te schrijven: "Als je brieven schrijft, kan je toch ook wel een boek schrijven? Het hoeft niet dik te zijn,. En het kan me niet schelen wat erin staat. Ik wil alleen, dat jij het schrijft. Dan verkoop je het aan mij, en ik geef het uit, met mijn naam erop".
Elio krijgt een idee om alles met Getulio weer in het reine te brengen en hij begint te schrijven ... "Het zou een boek worden over de geschiedenis van Getulio. (...) Natuurlijk zouden de personen andere namen hebben. (...) Met dat hele verhaal had hij een bedoeling. Sjon Mato kon het immers toch niet schelen waar het boek over ging? Had hij zelf gezegd! (...) Op die manier komen we er wellicht achter waar hij gebleven is. Ook al vinden we een dóde Getulio, dat is altijd beter dan geen Getulio".
Met dit uitgangspunt begint Elio aan zijn boek en hij slaagt er voortreffelijk in de hele geschiedenis rond Getulio en diens tegenstander Jonnie en de bange Djerombo als een 'sleutelroman' die voor iedere lezer duidelijk is, uit te werken. Zo vertegenwoordigen Sjon Mato en Elio het verstand in het boek; je moet in het leven je verstand gebruiken en de middelen die je hebt ten behoeve van de medemens. Boechi is aanvankelijk somber, maar durft later de realiteit onder ogen te zien. Hij is niet bang, wat blijkt uit de scene met Mes, voor wie iedereen op de loop gaat. Tegenover hem, die in feite ook een uitgestotene is, maar dat door branie verbergt, durft hij voor het eerst realistisch te bekennen dat zijn vader wel dood zal zijn. De andere kinderen, vrienden en vriendinnen van Boechi, en ook Odji verpersoonlijken de hartelijkheid en het medeleven. Odji is niet alleen mooi, maar heeft ook een hart van goud.
Verstand, durf, realiteitszin en medeleven zorgen ervoor, dat alles tenslotte goed afloopt. Rijke mensen met sociaal besef zijn een weldaad voor hun gehele omgeving.
Als Elio het boek afheeft wordt het door Sjon Mato uitgegeven onder het pseudoniem *Autor*. Iedereen prijst Sjon Mato en Elio is jaloers ...
Tijdens het feest ter ere van de uitgave zorgen de kinderen ervoor dat alles uitkomt, zoals het gebeurd is, en Elio de eer krijgt die hem toekomt. Getulio heeft in Venezuela, waar hij bij de Shell werkt, het boek gelezen en komt op de avond van het feest terug!
Sjon Mato, die nu weet dat Elio kan schrijven, richt samen met hem een uitgeverij op "die het vertalen van goede boeken in het Papiaments op zich neemt".
Happy end van een belangrijk boek, niet alleen door de 'boodschap', maar ook door de structuur van 'het boek in het boek'. Door de zuivere karaktertekening is de bekroning met de Duitse jeugdboekenprijs volkomen terecht.

De dagen van Olim

2.1.6. *De dagen van Olim* is het meest autobiografische boek van Miep Diekmann, naar haar eigen zeggen. Ze be-

Illustratie uit "... en de groeten van Elio"

schrijft in het eerste deel haar jeugd op Curaçao, waar haar vader commandant van de politie was in de jaren voorafgaande aan de Tweede Wereldoorlog. Het tweede deel vertelt over haar terugkeer na dertig jaar, als ze het eiland bezoekt na de gebeurtenissen van 30 mei 1969. Zo vinden we in dit boek een confrontatie van een schrijfster met haar eigen jeugd, maar ook een vergelijking van het Curaçao van 1939 met dat van 1969. Daarmee laat Miep Diekmann zien hoe een persoon én een eiland 'volwassen' geworden zijn.
De hoofdpersoon Josje (Jozina Walther) is veertien jaar en met zichzelf in een felle strijd omtrent het volwassen worden gewikkeld. Ze is een moeizaam hard weg zoekende puber die vaak onzeker is en geen oplossing weet, maar dat onder een gedrag als belhamel en 'het meisje dat alles durft' goed weet te verbergen. Zeer belangrijk daarbij is het motief van de ontluikende sexualiteit bij deze pubers en de verdorven, besmeurde erotiek van de ouderen als tegenstelling daartegenover. Daarmee direct verbonden is de moeilijke positie van het meisje, tegenover de vrijheid van de jongen die zich veel meer kan permitteren, en het kleurprobleem, waarbij de macamba (de marinier Lang!) denkt zich alles te kunnen veroorloven.
De huiselijke situatie is moeilijk. Vader is zeer autoritair en voedt zijn kinderen op alsof ze jongens zijn. Ze moeten het leven maar leren kennen zoals het is. De moeder en de vader leven op voet van koude oorlog. Daarnaast nemen de zaken vader geheel in beslag, in zijn moeilijke positie van commandant die strikt eerlijk wil zijn, en iedereen rechtvaardig en gelijk wil behandelen. Met moeite weet de vader zich, hoewel keihard, naar buiten toe te handhaven in de moeilijke koloniale situatie en de verhouding macamba-Antilliaan. Josje kiest partij voor de Antillianen en ziet vaak hoe stom macamba's reageren op wat Antillianen zeggen en doen.
Al deze problemen worden Josje, als luitenant Lang opnieuw een poging doet om haar te verkrachten, teveel en ze probeert zelfmoord te plegen door van het dak te springen.
Dit springen van het dak (tijdens een grote brand!) is te vergelijken met de Curaçaose reactie op 30 mei 1969. Voor beide geldt de eis van het onmogelijke.
In het laatste deel ziet ze hoe de Curaçaose maatschappij veranderd is en vooral de jeugd veel zelfbewuster is dan vroeger.
De dagen van Olim is een sleutelroman tot de verklaring van Miep Diekmanns houding t.o.v. de Nederlandse Antillen. Door de onconventionele aanpak en de openhartigheid waarmee over problemen die men vroeger liever verzweeg voor de jeugd, geschreven wordt, is het een zeer belangrijk en verfrissend boek voor de oudere jeugd vanaf veertien.

Driemaal is scheepsrecht

2.1.7. "Niemand kan zijn bestemming ontlopen", zou je het thema kunnen noemen van *Driemaal is scheepsrecht* van Miep Diekmann, een roman voor de oudere jeugd. Of met het motto voor in het boek van Horatius: "Zij die over de zee gaan veranderen wel van klimaat, maar niet van karakter". De twee hoofdfiguren, Robert Campe en Dodo (Domingo Obispo) zijn allebei aan de zee gebonden. De Hollander Campe via een voorvader die piraat was, Dodo de Bonairiaan omdat hij uit een familie van schoenereigenaars stamt. De vaders is het niet gelukt de traditie te handhaven, de zoons nemen ze evenwel weer op en niemand kan hen tegenhouden. Zo is driemaal scheepsrecht: de zoon Robert komt uiteindelijk op Bonaire, een plaats die veel betekende voor de vader en waar ook de piraat een rustplaats gevonden heeft. Daarmee lost Robert ook een koloniale, historische schuld af. Je moet zelf je bestemming bepalen. Je hebt maar één stem, waarnaar je moet luisteren en die altijd op tijd spreekt: "Als je je oren maar dichtstopte voor het geschreeuw van anderen. Wat wisten die van je? Konden die uitmaken wat je moest doen? Wat had hij in z'n leven al niet gedaan? En altijd had hij geweten, dat hij het wilde".
In dit boek beschrijft Miep Diekmann een scherpe tegenstelling tussen de onbehouwenheid van de Nederlander tegenover de fijngevoeligheid van de Bonairiaan en Curaçaoenaar: de matrozen op het schip met hun ruwe grappen en Dodo's reakties daarop; de opvang van Robert op Curaçao in vergelijking met die van Dodo in Amsterdam, enz. Ze werkt hier duidelijk met een gechargeerd zwart-wit schema. Maar zelfs deze tegenstellingen worden door mensen met dezelfde bestemming overwonnen: Robert en Dodo sluiten een hechte vriendschap.
Het schip betekent leven, de wal is de ondergang voor de mens die de zee tot bestemming heeft. Bij de climax van het boek, als er een grote brand uitbreekt bij de 'Curaçaose Olie', redden de passagiers van de grote toeristenschepen zich uit de haven en moeten de vertwijfelde stadsbewoners maar achterblijven. De zee betekent vrijheid. Noch zijn Nederlandse zuster Marguerite, noch het Curaçaose meisje Maritza kunnen Robert Campe tegenhouden deze vrijheid te kiezen.
Daarnaast wil Miep Diekmann aantonen dat het 'avontuur' op zee ook nog best tegenvalt; het is een baan als een andere, waarbij je hard moet werken en minder ziet van de wereld dan sommigen wel denken of wensen.
De ruimte is hier de zee, onderbroken door de landingsplaatsen als Amsterdam, Curaçao, Georgetown, La Gaira en Paramaribo. Omdat Curaçao en Bonaire zo'n grote rol spelen, ook via Dodo, reken ik het boek toch bij de Antilliaanse jeugdliteratuur.

Dan ben je nergens meer

2.1.8. *Dan ben je nergens meer* is wel het meest politieke boek dat Miep Diekmann geschreven heeft. Het heeft niet rechtstreeks met de *Nederlandse* Antillen te maken omdat het verhaal

Miep Diekmann in 1969 op Curaçao met Angel Salsbach

zich elders in het Caraibisch gebied afspeelt, maar volledigheidshalve neem ik het toch maar op.
Het boek vertelt over Mickey Ensingh, 19 jaar oud, die uitgeloot is voor de universiteit, en nu haar zuster op Sint Musa, een fictief eiland in het Caraibisch gebied, maar duidelijk herkenbaar als Sint Vincent, gaat bezoeken. Mickey komt uit een door en door burgerlijk gezin, wat wel blijkt uit de gedragingen van haar moeder als er plotseling twee 'negers' op bezoek komen in haar flat, die geld inzamelen voor de repatriering van Surinamers en Antillianen. Racisme en discriminatie zijn er hier, door middel van de figuur van de buurman, wel heel dik opgelegd. Mickey stapt uit deze kleinburgerlijke, benepen huiselijke beslotenheid en komt door haar reis plotseling in de Grote Wereld terecht.
Als je uit je eigen, veilige wereldje stapt, dan ben je plotseling al je normale zekerheden kwijt, "dan ben je nergens meer". Sint Musa is letterlijk en figuurlijk een vulkaan. We maken kennis met de labiele, politieke situatie, de corruptie, de rassendiscriminatie over en weer, Black Power, enz. De climax is een opstand die uitbreekt en ook Mickey's familie op de plantage bedreigt.
Als je beide kanten van een medaille te zien krijgt, raak je alle zekerheden die tot nu toe zo vanzelfsprekend leken, wel volledig kwijt, zou je het thema van het boek kunnen noemen. In een lawine van gebeurtenissen laat Miep Diekmann die problematiek over de lezer komen. Het is een boek met vaart en verve, maar ik vind dat het allemaal te sterk is aangezet om objectief geloofwaardig te zijn. Maar 'bedachtzame objectiviteit' hoort bij een andere generatie dan die van de jeugd van 16-18 jaar, waarvoor dit boek geschreven is en die het zeker zal appreciëren.

Duel in de diepte

2.2. Het gebeurt in Nederland nogal eens dat er een film of t.v.-serie gemaakt wordt naar aanleiding van een bekend boek, maar bij *Duel in de diepte* van Anton Quintana is het net andersom gegaan: deze jeugdroman is gebaseerd op een t.v.-serie. In twaalf hoofdstukken vertelt Quintana de dertien afleveringen na over het overspannen geraakte zangeresje Sylvia Sommer, die op Bonaire komt om op te knappen en uit te rusten. Sylvia blijkt als twee druppels water te lijken op een meisje dat enkele jaren eerder raadselachtig verdwenen is in verband met een nogal verdachte diamantsmokkel. Zij wordt de inzet van een stelletje Venezolaanse bandieten aan de ene kant en El Loco, de bijnaam voor een zekere Rob die bij de diamantsmokkel betrokken was, een bioloog en de duikleraar Eddy. Via allerlei intriges en spannende ontwikkelingen komt uiteindelijk natuurlijk alles op zijn pootjes terecht.
Zo wordt Bonaire boven en onder water het schilderachtig decor voor een spannend avontuur. Het verhaal begint wat traag, maar wordt naar een spannende eindclimax gevoerd. De lagere klassen in het voortgezet onderwijs zullen genieten van het ongecompliceerde, vlot vertelde verhaal.

De bastaard van Bonaire

2.3. Wilko A. G. M. Bergmans draagt zijn boek *De bastaard van Bonaire* op "aan de slavenpastoor Basilius Fornar, die zijn gehele leven wijdde aan de lotsverbetering en vrijmaking van de zwarte zoutkoelies op Bonaire, wier meedogenloos bestaan hij deelde en in wier midden hij in volstrekte armoede stierf".
De geschiedenis zelf speelt zich in een veel latere tijd af, n.l. in de tweede wereldoorlog. Oscar Fischer, een Oostenrijkse Jood, vlucht met zijn vrouw Maria voor het Nazi-regiem naar Venezuela. Omdat hij niet wordt toegelaten, komt hij op Curaçao terecht. Als Nederland in mei 1940 in oorlog raakt worden alle Duitsers geinterneerd op Bonaire, ook de Oostenrijkse familie Fischer en andere Joden, hoewel ze zelf slachtoffer zijn van de Nazi's. Na ruim een jaar worden de Joden vrijgelaten, en met moeite bouwen Oscar en Maria een bestaan op op het eiland dat ze nu niet mogen en later niet meer willen verlaten. Als er een zoon geboren wordt, Bastiaan, spreekt de Nazi-gezinde priester Brakensiek een vloek over hem uit door hem een bastaard te noemen. Dit is de 'bastaard van Bonaire' uit de titel.

Illustratie uit
Duel in de diepte

Wilko Bergmans

Behalve over de fischers gaat het verhaal over pastoor Mol, die in de oorlog wordt gearresteerd wegens vermeend landverraad, maar na de oorlog wordt vrijgesproken. Hij treedt later uit het ambt en trouwt met zijn huishoudster. De derde pastoor over wie in dit boek geschreven wordt, leren we kennen via Bastiaan die een biografie over Pater Basilius schrijft. In dit verhaal leren we heel wat over de slaventijd op Bonaire en over zijn 'heiligen'.
Bastiaan leert duiken en wordt instructeur. Als zodanig redt hij in 1960 Prins Bernhard van een zekere verstikkingsdood als die bij Klein-Bonaire gaat duiken. Hij wordt natuurbeschermer. Als hij kanonnen ontdekt, die gezonken zijn vlak voor de kust, wordt hij onvoorzichtig en komt om. Zo sterft de bastaard van Bonaire, de vloek komt uit...
Bergmans heeft een verhaal geschreven dat qua tijdsstructuur — het begint in het midden van de gebeurtenissen — aardig in elkaar zit. Verder vertoont het onvoldoende samenhang of het zou het gebonden-zijn aan het eiland Bonaire moeten zijn, waarvandaan niemand weg wil. Bastiaans vaste spreuk is: "Bonaire moet een oase blijven voor mens en dier", wat ook inhoudt dat de hechte gemeenschap die er heerst moet bewaard blijven voor elke vorm van fascisme. Als zodanig heeft het boek een politieke boodschap. Een taalgebruik dat niet van smetten vrij is en veel slordigheden ontsieren het boek, dat desondanks door zijn spanning en de behandeling van een te weinig bekend gedeelte van Bonaires geschiedenis zeker een plaats moet hebben in elke schoolbibliotheek.

Het geheim van het oude landhuis

2.4. Voor de jeugd van veertien jaar en ouder schreef de bekende Nederlandse auteur Johan Fabricius *Het gehem van het oude landhuis* (1965). Tijdens de Boekenweek van 1961 is Fabricius op Curaçao geweest om lezingen te houden. Waarschijnlijk heeft hij toen zijn indrukken van het eiland opgedaan, zoals hij ze in dit verhaal heeft weergegeven. Het boek speelt op Curaçao en in het oerwoud van Venezuela. Behalve deze ruimte is er weinig specifiek Antilliaans. Het verhaal is een jeugddetective, die overal elders had kunnen spelen, al maakt Fabricius wel een handig en juist gebruik van Curaçaose omstandigheden. Een vijftal jongelui van om en de bij 16 jaar, drie jongens en twee meisjes, ontdekken tijdens een picknick een grote hoeveelheid smokkelwaar en een grote schat aan kerkzilver en sieraden die enkele maanden geleden gestolen zijn. Een oude Indiaanse visser Nicodemo gedraagt zich nogal zonderling als ze hem ondervragen en hij wijst hen de plaats waar de smokkelaars zich verbergen. De vijf, onder aanvoering van de waaghals Mark Bergman, besluiten er zelf op af te gaan, maar worden gevangen genomen en meegevoerd naar Venezuela, waar ze op een eilandje in een rivier, midden in het oerwoud aan hun lot worden overgelaten. Een van de bendeleden, probeert een losprijs te krijgen van de rijke ouders. Als echte Robinson Crusoe's slaan ze zich glansrijk door de moeilijkheden en weten zich, hoe primitief ook, te behelpen. Ze jagen en vissen, bouwen een hut en weten te overleven tot er hulp komt opdagen. Die komt in de persoon van Barendje, een Hollandse jongen die gedeserteerd is bij de Marine, en die kok is op het smokkelschip van de Venezolanen. Hij heeft tijdens de tocht medelijden met de vijf gekregen en omdat hij zichzelf ook niet meer veilig acht, komt hij stiekem met een motorboot helpen. Mark, de durfal en leider, gaat in zijn eentje (!) in de motorbarkas en een Indiaanse kano naar Curaçao, waar hij na een aantal avonturen arriveert. Met behulp van de Marine is het een peuleschil de rest te bevrijden uit het bos. Alles loopt dus goed af en de vijf zijn de held van de dag!
Het verhaal zit hier en daar wel wat erg ongeloofwaardig in elkaar, maar in een avonturenroman zoals dit, gaat het in de eerste plaats om de spanning en die is volop aanwezig. Fabricius verstaat zijn vak uitstekend en maakt volop gebruik van die mysterieuze elementen die de spanning oproepen.
De karaktertekening is erg zwart-wit: de held contra de schurk; de waaghals tegenover de bangerik, enz. Het aardige van het verhaal zit vooral in de vertelsituatie. Die is personaal: een van de vijf, Hein, vertelt het verhaal. Hij is niet zo'n grote held, waardoor de waaghalzerij van Mark extra geaccentueerd wordt. Als Mark alleen hulp gaat halen, vertelt hij zijn belevenissen, in een inderdaad andere stijl, daarna gaat het verhaal weer vanuit Heins perspectief verder.

De witte pest

2.5. Mijn streven naar volledigheid houdt in dat mislukte boeken ook genoemd moeten worden. Daartoe reken ik Angela Matthews: *De witte pest.* Ze be-

handelt de problematiek van de Antillianen in Nederland: "Als ik iets doe wat niet door de beugel kan is het: 'Weer zo'n Surinamer.' Dat ik Antilliaanse ben, doet er niet toe. Voor jullie is het allemaal zwart. En als ik zeg: 'Ik ben anders, ik ben Antilliaanse', dan ben ik ineens een Nederlandse met dezelfde plichten. Maar dezelfde rechten, ho maar!"
Thelma, een Arubaans meisje, wordt op achtjarige leeftijd alleen naar Nederland gestuurd, waar ze bij haar vader en haar stiefmoeder en -zusters zal gaan wonen. In Nederland komt ze danig in de knoei. Haar vader wil sexuele spelletjes met haar, waarna ze in allerlei inrichtingen en pleeggezinnen en -tehuizen terecht komt. Door sex in allerlei vormen, drugs en discriminatie komt ze steeds dieper in de put, tot ze tenslotte via de muziek zichzelf leert aanvaarden.
Het boek is zeer simplistisch in zijn absolute tegenstellingen; zonder enige voorbereiding komen de oplossing 'Black is beautiful' en haar genezing van 'de witte pest', de levensangst, uit de lucht vallen. Het op zich zeer zeker interessante thema is door gebrek aan schrijfdiscipline jammer genoeg mislukt. Het boekje is bedoeld voor de jeugd vanaf veertien jaar.

Sherry; het begin van een begin

2.6. Het aantal schrijvers van kinderboeken is weliswaar groter dan dat van de jeugdboeken, maar via Miep Diekmann en Diana Lebacs bereiken de laatste toch een kwalitatief hoog peil. Diana Lebacs publiceerde in 1971 haar roman *Sherry; het begin van een begin.* Het boek is genoemd naar de hoofdpersoon die goed kan leren en via de HBS en de Pedagische Afdeling, tenslotte naar Nederland gaat om voor maatschappelijk werkster te studeren. Als ze haar

studie beeindigd heeft, keert ze terug naar Curaçao om opbouwwerk te verrichten. De sociale bewustwording staat centraal in dit boek, dat de boodschap uitdraagt dat je jezelf moet durven te zijn en niet moet capituleren voor verouderde denkbeelden en sociale conventies. Hierbij speelt de jeugd een centrale rol; zij staat kritisch tegenover zaken waar de ouderen zich al lang bij hebben neergelegd. In het groot zien we de aandacht voor de sociale bewustwording in de wijze waarop over 30 mei 1969 en de brand in Willemstad wordt geschreven. *Sherry* is sterk schematisch opgezet: het valt uiteen in drie delen, Curaçao-Nederland-Curaçao. Bij elk deel hoort een liefde: Ryan-Desmond- Frendsel. De verhouding met de Curaçaose jongen Ryan, die een voorbeeld is van iemand die sociaal niet voldoende bewust is, raakt uit in Nederland; die met de uitsluitend wetenschappelijk geinteresseerde Nederlander Desmond op Curaçao. Frendsel en Sherry hebben hetzelfde maatschappelijke engagement en zij zullen trouwen. Zo is 'het begin van een begin' op een dubbele manier te interpreteren.

Het boek haalt heel wat problemen overhoop, naast het centrale sociale thema, o.a. raciale, de functie van het Nederlands op school, werkloosheid, arm en rijk, Antillianen in Nederland en Nederlanders op de Antillen, en traditie tegenover vernieuwing, om er enkele te noemen. In een korte bespreking als deze kan aan dit boek geen recht gedaan worden. Het is een belangrijk werk, waarin een aantal problemen en idealen aan de orde komen die de oudere jeugd tot kritisch denken zal bewegen. Het zwakke element in het boek is zijn optimisme, dat soms naief aandoet. Maar ondanks dat blijft het één van de belangrijkste Antilliaanse jeugdboeken, dat een veelzijdig beeld geeft van een jeugd die haar idealen nog durft uit te dragen.

Bibliografie jeugdliteratuur

Wilko A. G. M. Bergmans: De bastaard van Bonaire; Wedrego b.v., Heerlen, 1980, 141 blz.

Miep Diekmann: De boten van Brakkeput; Leopold, 's-Gravenhage, 1955, 1969[6], 147 blz.
Padu is gek; Leopold, 's-Gravenhage, 1957, 120 blz.
Gewoon een straatje; Leopold, 's-Gravenhage, 1959, 160 blz.
Driemaal is scheepsrecht; Leopold, 's-Gravenhage, 1960, 229 blz.
. . . en de groeten van Elio; Leopold, 's-Gravenhage, 1964, 1972[5], 283 blz.
Marijn bij de Lorredraaiers; Leopold, 's-Gravenhage, 1965, 1979[5], 331 blz.
De dagen van Olim; Leopold, 's-Gravenhage, 1971, 1979[2], 230 blz.
Dan ben je nergens meer; Querido, Amsterdam, 1975, 160 blz.

Johan Fabricius: Het geheim van het oude landhuis; Leopold, 's-Gravenhage, 1972, 208 blz.

Diana Lebacs: Sherry, het begin van een begin; Leopold, 's-Gravenhage, 1971, 190 blz.

Angela Matthews: De witte pest; Leopold, 's-Gravenhage, 1978, 89 blz.

Anton Quintana: Duel in de diepte; Van Goor, Amsterdam|Brussel, 1979.

Naast de hier genoemde werken is er nog een flink aantal dat ik nergens kon krijgen:

Kinderboeken

Hanny Lim: Marco Landa; 1967.
Verbonden in Oranje.

Miep Diekmann: Panadero Pan.
Anders is niet altijd beter; 1954.

W. A. J. Holleman: Het huis in de koraal.
In de stad en in de knoek.
De man met de bruine hoed.
Nos dushi patria.

S. R. van Iterson: In de ban van de duivelsklip; 1954.

Jeugdboeken

Johan van Hulzen: De kaper van Nantes; 1950.

Voor inlichtingen omtrent deze boeken houd ik me aanbevolen, evenals voor andere aanvullingen.

WIM RUTGERS
Sabanilla Abao 32

Black seeds

black seeds
dropped
from white man pockets
heavy shoes stamp them
in the ground

brown roots
anchor
in hot loose sand
burrowing
burrowing
in search of water

stems shoot
upwards
in the hot sun
swaying
swaying
to syncopic drums

two tone
branches
coil round windmills
reaching
reaching
towards the sky

coloured flowers
bloom
in icy fields
around canals
and great white lakes

tomorrow
the sun will shine
thro dense fog
the trade winds blow
blow blow
black seeds fall
on scabrous raindrops
one by one
to the rhythm of drums
in white man shoes

W. SMITH
from A voice from W-inward

GRAWATA

Si bo ta bai traha den uniform (manera polis, duane) lo tin menos gasto pa paña. I ta net e personanan aki ta haya "kledingvergoeding". Bo no ta kere ku ta e maestronan mester di kledingvergoeding pa nan ta semper "netjes gekleed" manera ta wordu eksigi di nan.

✱

Un semi-politiko i semi-maestro di skol a bisa ku pa traha den eerste klas bo mester tin un handleiding i un bon stem. Esaki ta un revishon di e teoria di tabula rasa di 1800 den nos era di komputer.

✱

Parse ku despues di e prome dia di skol ku Tele Aruba a pasa e notisia ku e skol di Ayo a habri ku klasnan di 6, 8 i 11 mucha, SKOA a haya un avalancha di petishon pa overplaatsing pa e skol di Ayo.

✱

Ta bon ku e muchanan ta slechthorenden ya nan no a tende e pleitamento entre Wever i Leerdam pa e direkshon di e skol Skucha Nos.

✱

Parse ku ta pasobra e skol yama Skucha Nos a bin asina tanto pleitamento. Miho nan a pone yama Nos no ta Skucha.

✱

Ya ku e tarifanan di viahenan pa eksterior a subi asina tanto ta keda nos unikamente e posibilidat pa traha nos mes zomerhuisje aki mes (anke ku ta di karton).

✱

Jossy ta bin ku un matutino nobo: Diario. Por spera den e matutino aki e mesun notisia i redunan ku Extra, solamente ku e biaha aki e ta wordu imprimí na Aruba.

Ta ken Jossy por a logra haya asina loko ku nan a drenta lamá kuné pa finansiá un imprenta? E hendenan aki no sa ku: "donde Jossy pasa arasa"?

✱

Na emisoranan na Aruba awendia bo ta tende mas merenge ku na Santo Domingo mes. Djis nos ta tende ku ta parti di nos kultura e ta, meskos ku ranchera.

Si bo ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat, yena e formulario aki bou i mandé mas pronto posibel pa nos na e sigiente adres:

SKOL I KOMUNIDAT, REAUMURSTRAAT 2, ORANJESTAD, ARUBA

Nos ta suplikabo pa manda bo check huntu ku e formulario.
Tambe ta posibel pa depositá e suma riba nos kuenta bankario: A.B.N. nr. 31.47.886.

- ✂

Si, mi ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat pa e prèis di:

☐	*Antiyas:*	*NAf. 19,— pa 10 numero*
☐	*Hulanda:*	*NAf. 19,— pa 10 numero (ku bapor), ku avion NAf. 32,—*
☐	*Otro paisnan:*	*NAf. 20,— pa 10 numero*

(Por fabor, marke un x den loke ta aplikable pa bo)..

NOMBER: ....

ADRES: ....

Por fabor, sea asina bon di NO manda paga via postwissel.

Adhuntu mi ta ☐ *manda un check*
☐ *depositá e suma riba boso kuenta bankario*

Firma ....